

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

САМОЙЛЕНКО СВІТЛАНА ІГОРІВНА

УДК: 657.1.351

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИ
ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ
ДОХОДАМИ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З
ВИРОБНИЦТВА ЕЛЕКТРООБЛАДНАННЯ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
_____ С.І. Самойленко

Науковий керівник
Вітер Світлана Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, ст. викладач

АНОТАЦІЯ

Самойленко С. І. Організація системи бухгалтерського обліку при формуванні інформаційних ресурсів для управління доходами та оподаткування на підприємствах з виробництва електрообладнання. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Житомирський національний агроекологічний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2020.

Кваліфікаційну роботу присвячено розвитку теоретичних основ щодо організації доходів в ринкових умовах, розробка науково-методичних і науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення системи формування доходів.

Для досягнення мети дослідження в роботі поставлено і вирішено наступні задачі: дослідити теоретичні основи визначення доходів як економічної категорії; обґрунтувати сучасні методологічні засади організації доходів в умовах ринкової економіки; проаналізувати рівень, динаміку доходів в економіці України та на підприємствах з виробництва електрообладнання; здійснити аналіз стану та проблем доходів підприємства; розробити економіко-математичну модель діючого механізму формування доходів підприємствах з виробництва електрообладнання; обґрунтувати концептуальні засади удосконалення організації доходів в Україні.

Об'єктом дослідження є організація доходів в ринкових умовах та оподаткування підприємств з виробництва електрообладнання. Предметом дослідження є організаційно-економічний механізм доходів в сучасних умовах розвитку України та оподаткування підприємствах з виробництва електрообладнання. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення, викладені в роботі, доведені до рівня конкретних рекомендацій, про що свідчить впровадження наукових результатів на державному, регіональному рівнях та на рівні підприємств.

Ключові слова: дохід, обсяг реалізації продукції, прибуток, підприємства з виробництва електрообладнання, облік, аналіз, оподаткування

ABSTRACT

Samoilenko S. I. Organization of accounting system in the formation of information resources for revenue management and taxation at the enterprises for the production of electrical equipment. – Manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 071 – Accounting and taxation. – Zhytomyr National Agro-Ecological University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2020.

The qualification work is devoted to the development of theoretical foundations for the organization of income in market conditions, the development of scientific-methodological and scientific-practical recommendations for improving the system of revenue generation.

In order to achieve the goal of the study, the following tasks have been set and solved: to investigate the theoretical foundations of determining income as an economic category; substantiate current methodological principles of income organization in a market economy; analyze the level, dynamics of incomes in the economy of Ukraine and at the enterprises for the production of electrical equipment; to carry out the analysis of a condition and problems of income of the enterprise; to develop an economic and mathematical model of the operating mechanism of revenue generation for electrical equipment manufacturing enterprises; to substantiate the conceptual foundations for improving the organization of income in Ukraine.

The object of the study is the organization of revenues in market conditions and the taxation of enterprises producing electrical equipment. The subject of the study is the organizational and economic mechanism of income in the current conditions of development of Ukraine and taxation of enterprises producing electrical equipment. The practical significance of the obtained results is that the theoretical provisions outlined in the paper are brought to the level of specific recommendations, as evidenced by the implementation of scientific results at the state, regional and enterprise levels.

Key words: revenue, volume of sales, profit, electrical equipment manufacturing enterprises, accounting, analysis, taxation

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
Розділ 1. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту і звітності доходів та оподаткування підприємств з виробництва електрообладнання.....	9
1.1. Доходи як економічна категорія та об'єкт обліку і управління.....	9
1.2. Роль і функції бухгалтерського обліку, аудиту, звітності і аналізу в системі управління підприємством.....	13
1.3. Особливості господарської діяльності та економічний стан підприємств з виробництва електрообладнання.....	14
Висновки до розділу 1.....	19
Розділ 2. Організація та методика облікового процесу доходів та відображення їх у звітності підприємства.....	20
2.1. Організація первинного обліку доходів підприємства.....	20
2.2. Організація та методика облікового процесу і відображення доходів у звітності.....	22
2.3. Аналіз і аудит доходів та використання їх результатів в управлінні підприємством.....	25
Висновки до розділу 2.....	28
Розділ 3. Формування податкової політики підприємств з виробництва електрообладнання	30
3.1. Теоретичні основи системи оподаткування підприємства.....	30
3.2. Оцінка та облікове забезпечення об'єктів оподаткування підприємства.....	31
3.3. Розрахунок податкових платежів, організація їх обліку та декларування....	33
Висновки до розділу 3.....	34
ВИСНОВКИ.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38
ДОДАТКИ.....	43

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Діяльність підприємств зосереджена на забезпеченні зростання позитивного фінансового ефекту, пошуку шляхів його збільшення або стабілізуванні прибутку на визначеному рівні, бо саме за прибуткової діяльності утворюються умови для розширення й модернізації виробництва та виявляються можливості щодо подальшого розвитку, оскільки результативність діяльності підприємства у фінансово-економічних показниках найбільш точно визначає його економічний простір і дає уявлення про формування його фінансового потенціалу. Для багатьох підприємств успіх вимірюється прибутковістю і досягається за рахунок збільшення доходів і зменшення витрат. Ефективне управління доходами і витратами можливе тільки за умови повного інформаційного забезпечення, яке формується за допомогою системи бухгалтерського обліку фінансових результатів.

На формування фінансових результатів підприємства впливає ціла низка факторів, таких як організація виробництва та його технологічне оснащення, ефективність системи контролю за рівнем витрат і реалізаційних цін, рівень державної підтримки галузі. Отже, своєчасне та точне визначення фінансових результатів є початковою та кінцевою задачею обліку на підприємстві, тому об'єктивно існує необхідність подальшого дослідження особливостей організації обліку фінансових результатів за національними та міжнародними стандартами.

Приділяючи належну увагу наявній науковій роботі з обліку доходів, слід зазначити, що визнання сільськогосподарських доходів під час виробництва електрообладнання, а не після його впровадження, дещо спотворює фінансовий результат і не завжди корелює з принципом нарахування та відповідності доходів і витрат. Для цього потрібні подальші дослідження в цій галузі. Питання, пов'язані зі створенням облікової інформації, з урахуванням ризику, притаманного даній сфері, також залишаються невирішеними.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розвиток теоретичних основ щодо організації доходів в ринкових умовах, розробка науково-

методичних і науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення системи формування доходів.

Для досягнення мети дослідження в роботі поставлено і вирішено наступні задачі:

- дослідити теоретичні основи визначення доходів як економічної категорії;
- обґрунтувати сучасні методологічні засади організації доходів в умовах ринкової економіки;
- проаналізувати рівень, динаміку доходів в економіці України та на підприємствах з виробництва електрообладнання;
- здійснити аналіз стану та проблем доходів на підприємствах з виробництва електрообладнання;
- розробити економіко-математичну модель діючого механізму формування доходів підприємствах з виробництва електрообладнання;
- обґрунтувати концептуальні засади удосконалення організації доходів в Україні.

Об'єктом дослідження є організація доходів в ринкових умовах та оподаткування підприємств з виробництва електрообладнання.

Предметом дослідження є організаційно-економічний механізм доходів в сучасних умовах розвитку України та оподаткування підприємств з виробництва електрообладнання.

Методи дослідження ґрунтуються на положеннях класики економічних наук, роботі українських та зарубіжних вчених у галузі бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Методологічною основою дослідження є системний підхід та порівняльний аналіз, які використовувались при вивченні принципів теоретичного обліку та аналізу доходів, та обґрунтування практичних напрямків їх удосконалення. Методи індукції та дедукції також використовуються для пояснення природи доходу; дохід як систематичний фактор отримання прибутку; статистичні групування та порівняння - для узагальнення основних показників діяльності, що аналізуються у роботі виробників обладнання; методи функціонально-логічного аналізу та економіко-математичне моделювання - у процесі створення комплексу

заходів щодо вдосконалення обліку та аналізу з метою ефективного управління доходами підприємств, що виробляють електрообладнання в Україні.

Основні джерела інформації. Значна увага приділялась дослідженням проблем організації та методології розрахунку та контролю за операційними доходами в їх роботі такими національними вченими, як М. Т. Белуха, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, М. В. Дубініна, М. В. Кужельний, І. П. Приходько, П. Т. Саблук, В. К. Савчук, Н. М. Ткаченко та інші.

Дослідження ґрунтувалося на нормативно-правових актах щодо обліку та аналізу діяльності українських підприємств, міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, наукових працях українських та зарубіжних вчених, матеріалах науково-практичних конференцій, державній статистиці, даних бухгалтерського обліку та звітності підприємств.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення, викладені в роботі, доведені до рівня конкретних рекомендацій, про що свідчить впровадження наукових результатів на державному, регіональному рівнях та на рівні підприємств.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано систему обліку доходів та розглянуто підходи до оподаткування підприємств з виробництва електрообладнання, що дає можливість зробити наступні висновки:

1. Аналізуючи історичний аспект тлумачення поняття «дохід», різні підходи науковців та визначення, визначені національним та міжнародним правом, можна зробити висновок, що дохід підприємства є результатом дії капіталу в форма економічної вигоди. Дохід – це міра ефективності використання ресурсів власниками бізнесу. Інформація про облік доходів впливає на обґрунтованість та достовірність рішень, прийнятих у системі управління підприємством.

2. Інформаційні потоки, що утворюються в бухгалтерському обліку, повинні відповідати вимогам зовнішніх та внутрішніх користувачів та забезпечувати дотримання законодавчих положень щодо юридичної реєстрації передачі права власності та сплати зобов'язань з метою отримання доходу.

3. Підставою для врегулювання господарських операцій є основні документи, складені під час здійснення господарської операції, і якщо це неможливо після її завершення. Залежно від каналів та методів продажу та видів продукції для проектування використовуйте різні основні документи. Відпуск матеріальних цінностей здійснюється за рахунками-фактурами, товарно-транспортними накладними, податковими накладними.

4. Для узагальнення інформації про доходи підприємства Планом рахунків визначено клас 7 "Доходи та результати діяльності". Готова продукція та товари, які видаються покупцеві, списуються на продаж - списання рахунку 90 «Собівартість реалізації» та зарахування рахунків 26 «Готова продукція», 28 «Товари». Відповідна сума доходів відображається на дебетовому рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" та на кредитному рахунку 70 "Доходи від реалізації".

5. Дослідження стану та перспектив розвитку вітчизняної електротехнічної галузі показують, що існує тенденція до збільшення попиту на продукцію цієї галузі. Однак, існують певні проблеми її розвитку, тому необхідно створювати в

Україні правові та економічні умови для ефективного розвитку даної галузі виробництва.

6. Протягом 2010-2018 роках відбулося зменшення на 3426,4 млн.грн. Якщо розглянуто детально досліджувані роки, то протягом трьох років (2014-2016 років) було від'ємне сальдо, тобто відбувся збиток у сумі відповідно, 4693,9 млн.грн., 4391,7 млн.грн., 428,9 млн.грн. до відповідних років. Однак підприємства з виробництва електричного устаткування протягом 2016-2018 років збільшило сальдо фінансового результату на 4296,1 млн.грн. за рахунок збільшення підприємств з виробництва електричного устаткування, які одержали прибуток.

Найбільшу частку в структурі обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видами виробництв електричного устаткування у 2018 роках займає обсяг від реалізації електродвигунів, генераторів, трансформаторів (35 %), а найменшу – від іншого електричного устаткування (6 %).

7. Достовірність відображених даних, відповідність ведення обліку доходів вимогам П(С)БО можна підтвердити за допомогою аудиту. Аудит доходів є не тільки однією з найважливіших процедур, але й найбільш трудомісткою, оскільки потребує багато зусиль та глибоких знань аудитора.

8. Система оподаткування в Україні суттєво впливає на формування цін виробництва. Для аналізу податків із позиції ціноутворення рекомендується класифікувати податки за формою оподаткування. Прямі податки пов'язуються з витратною складовою ціни, а непрямі – з надбавками до ціни виробника. Відповідно чинна система оподаткування може бути також структурована як сукупність трьох груп податків, що взаємодіють із цінами виробництва, прямим, опосередкованим і прихованих шляхом.

9. Податки є однією із основних ланок економічних відносин у суспільстві, а також головною формою доходів держави. Вони є важливим інструментом впливу держави на соціально-економічні процеси, що в ній відбуваються. При здійсненні заходів щодо зниження податкового тягаря варто мати на увазі, що зменшення податкових платежів – не ціль, а спосіб поліпшення фінансового стану й підвищення інвестиційної привабливості організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алнаїмат Мохаммад Ахмад Салех Облік і аналіз фінансових результатів підприємств України та Йорданії: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ, 2018. 23 с.
2. Будько О.В., Спекова О.Р. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/69.pdf
3. Глушко Л. В. Особливості обліку доходів підприємства. *MODERN DIRECTIONS OF THEORETICAL AND APPLIED RESEARCHES*. URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer42/81.pdf>.
4. Данилишин Б. М. Машинобудування в Україні: тенденції, проблеми, перспективи: монографія. Ніжин : ТОВ "Вид-во "Аспект-Поліграф", 2007. 308 с.
5. Данко І.М. Непрямі податки: їх вплив на фінансово-господарські рішення. *Фінанси України*. 2003. № 10. С. 131–135.
6. Дубініна М.В., Вишенська Л.М. Управління інформаційною системою обліку фінансових результатів діяльності аграрних підприємств. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2015. № 1 (55). С. 83-85.
7. Дугар Т.Є. Проблема адміністрування податку на додану вартість на сучасному етапі. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. №2. С. 689–693
8. Економічна статистика: Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Захаркіна Л. С. Інноваційна діяльність машинобудівних підприємств. Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 6-7 травня 2010 року). Суми: СумДУ, 2010. С. 98–99.
10. Іськевич П. В. Прибуткове оподаткування підприємств в умовах реформування податкової системи України. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1. С. 767–771.
11. Канцедал Н. А. Документування в системі бухгалтерського обліку:

- юридичний аспект. *Економічні науки. «Облік і фінанси»*. 2012. Вип. 9(33). Ч. 2.
12. Карпенко Є. А., Шийка Г. І. Облік доходів від реалізації за міжнародними та національними стандартами. *Інфраструктура ринку*. 2018. №17. С. 441–446.
13. Колісник М. К., Сміх К. Е. Стан підприємств машинобудування в Україні і можливі шляхи виходу з кризи за допомогою стратегії інтеграції. *Регіон. економіка*. 2008. № 4. С. 163–173.
14. Легкість ведення бізнесу в Україні. URL: <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>
15. Лежненко Л. І., Шамборська М. А. Особливості визнання та оцінки доходу від операційної діяльності за П(С)БО та МСФЗ. *Вісник Одеського національного університету. Сер. Економіка*. 2016. Т. 21, вип. 5. С. 196–201.
16. Лень В. С. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : ВЦ Академія, 2011. 608 с.
17. Ловінська Л. Г., Жилкіна Л. В., Голенко О. М. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібник. Київ : КНЕУ, 2002. 370 с.
18. Макаренко А. П, Кутова М. В. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід: Науково-практичний журнал*. 2018. № 2. С. 18–23
19. Мармуль Л. О. Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія. Херсон: Айлант, 2019. 334 с.
20. Мацелюк Н. П. Вплив податкових чинників на формування цін. *Фінанси України*. 2003. № 2. С. 77–86.
21. Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Мисливка К. А. Удосконалення обліку доходів від реалізації товарів, як інструмент ефективного управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6888>
22. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27.03.2013 р. № 433. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової

звітності» URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

26. Оксенюк О. І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість векономії України: дис. к.е.н.: 08.00.08 /О.І. Оксенюк. Львів, 2015. 231 с.

27. Онікієнко В. В. Промисловий комплекс України: макроекономічна оцінка. *Український соціум*. 2011. № 1. С. 113–126.

28. Орищин Т. М. Оптимізація податкового навантаження підприємства: теоретичний та методичний. *Економіка та держава*. 2019. № 4. С. 58–62.

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

30. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р., № 290. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

32. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

33. Потриваєва Н.В., Христенко О.О., Гавалешко К.О. Особливості формування та обліку доходу від реалізації сільськогосподарської продукції: теоретичний аспект. *Глобальні і національні проблеми економіки*. Миколаїв, 2017. Вип. 18. С. 556–561.

34. Приходько І.П. Облікова політика сучасного підприємства: теоретичні аспекти формування. *Економіка та держава*. 2013. № 5. С.73–77.

35. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України

від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

36. Равлик Н. В. Оцінка реального стану підприємств машинобудівної галузі України на зовнішніх та внутрішніх ринках. *Економіка. Управління. Інновації*. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_31.

37. Садовська І. Б. Документування як основна складова інформаційних ресурсів в управлінському обліку. 2011. № 2 URL: www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ekfor/2011_2/68.pdf.

38. Семенко Т. М. Податок на додану вартість як економічна категорія. *Ефективна економіка*. 2011. №4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

39. Сидоренко Р. В. Визначення сутності податку на додану вартість та перспективи його розвитку. *Економічні науки. Сер. Облік і фінанси*. 2014. Вип. 11 (1). Ч. 1. С. 234–240.

40. Тампунова І. Л. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал: збірник наукових трактатів. *Європейський інформаційно-аналітичний центр*. Київ, 2016 URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf>

41. Тарасенко Н. Б. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства : навч. посіб. Київ : Алерта, 2003. 485 с.

42. Телетов О. С. Провозін М. В. Впровадження інновацій в організацію міського транспорту: зб. *“Економічні проблеми сталого розвитку”*. Суми, Вид-во СумДУ, 2009. С. 78–79.

43. Томчук О. Ф., Томчук В. В. Роль звіту про фінансові результати в інформаційному забезпеченні аналізу фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. №17. С. 462–470.

44. Ходикіна А.А., Бурковська А.В. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. С. 1196–1199.

45. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Цегельник Н. І. Управлінський облік : підручник. Житомир : Рута, 2015. 632 с.

46. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Суліменко Л. А. Фінансовий аналіз :

підручник. Вид. 5-є, допов. Житомир : Спілка економістів України, 2012. 609 с.

47. Шинкаренко Д. В., Беренда Н. І. Особливості аудиту та аналізу фінансових результатів. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 16. С. 181–185.

48. Шульга А. А. Система оподаткування та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств. *Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2006. Вип. 12. С. 268–271.

49. Юрченко О. Податок на додану вартість: аналіз податкової реформи 2016 року. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. №12. С. 18–25.

50. United Nations Conference on Trade and Development. URL: <http://unctadstat.unctad.org>